

COORDINADORS

Jordi Ferrús Batiste – UMH (jferrus@umh.es)

Ignasi Fernández Terricabras – UAB
(ignasi.fernandez@uab.cat)

Marina Miquel Vives – MHC (mmiquelv@gencat.cat)

Josep Giralt i Balagueró – IEMED (jgiralt@iemed.org)

SECRETARIA

www.sre.urv.cat/irmu/moriscos

Regidoria de Cultura de l'Ajuntament d'Ascó

Telèfons: 646 604 111 | 977 405 006 (Dept. Cultura)

cultura.asco@altanet.org

www.asco.cat

INFORMACIÓ

Reconeixement de formació per als docents (ICE-URV)

Crèdits de lliure elecció (UAB): 1,5 crèdits. Serà necessari assistir a un mínim del 75% de les sessions del Cicle de Conferències i del Congrés Internacional.

Crèdits de lliure elecció (UMH d'Elx): 1,5 crèdits. Serà necessari assistir a un mínim del 75% de les sessions del Congrés Internacional.

Es lliuraran certificats d'assistència, prèvia inscripció, al Congrés Internacional.

El termini d'inscripció finalitza el dimecres 14 d'abril.

La inscripció dona dret al desplaçament Ascó - Miravet en autobús el 18 d'abril

Horari: Sortida 9.30 h (davant del Casal Municipal) | Tornada 17.00 h

El dinar a Miravet és de pagament (prèvia inscripció).

Institut Ramon Muntaner (IRMU)

www.irmu.org

Institut Europeu de la Mediterrània

www.iemed.org

Museu d'Història de Catalunya

www.mhcat.net

UAB-Manuscrits

webs2002.uab.es/grupderecerca-manuscrits

Ajuntament d'Ascó

Institut Ramon Muntaner

Universitat Nacional de Barcelona

del 15 al 18 d'abril de 2010

IV Centenari de l'Expulsió dels Moriscos

Barcelona - Ascó - Miravet

(1019-1431 H.)

de l'1 al 4 Jumada al-Awal 1431

El 17 d'abril de 1610 Felip III signava a Valladolid l'ordre d'expulsar els moriscos de Catalunya. A València, en canvi, els moriscos ja havien estat deportats el 1609. La decisió del rei posava fi a una presència secular de l'Islam a la Corona d'Aragó, que ja no es reprendria fins a la immigració de finals de segle XX.

Els moriscos eren els descendents de la població musulmana medieval que havien estat obligats a batejar-se a principis del segle XVI. A Catalunya, la majoria es concentraven a la Ribera d'Ebre i al Segrià. A partir del mes de juny de 1610, aproximadament 3.500 moriscos catalans van ser expulsats de casa seva sense contemplacions. La celebració del Congrés que aplegarà a estudiosos sobre els moriscos de prestigi internacional a Ascó i a Miravet

no és casual: aquests pobles van perdre el 1610 entre el 80 i el 90% de la seva població.

L'escalença, dia per dia, del IV Centenari del decret d'expulsió ens ha de permetre millorar el coneixement d'aquell esdeveniment a la llum de les investigacions més recents i, aleshores, reflexionar en termes historiogràfics sobre conceptes actuals com "tolerància", "integració" i "multiculturalitat".

Des d'aquest punt de vista, el XVI Cicle de Conferències de Manuscrits que es farà a Barcelona i el Congrés Internacional que tindrà lloc a la Ribera d'Ebre volen fer l'estat de la qüestió sobre el tema a Catalunya i rellançar-ne la investigació, tot afavorint la comparació amb els estudis més avançats sobre els moriscos dels Regnes de València i d'Aragó i de la Corona de Castella. Pretenem també reivindicar la història dels moriscos, i més àmpliament de l'Islam, com una part constitutiva del patrimoni històric, cultural i arqueològic de la Catalunya actual. Finalment, els organitzadors pensen que ha arribat l'ocasió de fer un primer balanç del que han suposat les activitats científiques sobre els moriscos que han tingut lloc durant els dos darrers anys.

Així, durant quatre dies, nombrosos actes acadèmics i culturals a Bellaterra, a Barcelona, a Ascó i a Miravet ens permetran recordar, gràcies a l'esforç i a la coordinació de les diferents entitats organitzadores, la història i el dramàtic destí d'una minoria obligada per la força a exiliar-se del que havia estat la seva terra durant generacions.

Bernard VINCENT

Luis BERNABÉ PONS

Dolors BRAMON

Raja Y. BAHRI

Yvette CARDAILLAC-HERMOSILLA

Josep Ma PERCEVAL

Christiane STALLAERT

Youssef EL ALAOUI

Joan Francesc MIRA

Pascual ORTEGA PÉREZ

Josep SERRANO DAURA

Abdelhakim SLAMA

Rafael BENÍTEZ SÁNCHEZ-BLANCO

Manuel ARDIT

Manuel LOMAS CORTÉS

Louis CARDAILLAC

Pablo YZQUIERDO

Sakina MISSOUM

Boutheina BOUZID

Jordi FERRÚS BATISTE

Ignasi FERNÁNDEZ TERRICABRAS

Ma Carme JIMÉNEZ

Marina MIQUEL VIVES

Josep GIRALT I BALAGUERÓ

Carina SORIANO

Biel PUBILL SOLER

Josep Ma RADUÀ SERRA

Josep F. MORAGREGA FONT

Elisa MORAL HERRERO

Purificación HERAS GONZÁLEZ

XVI Cicle de Conferències "Manuscrits": Els Moriscos Catalans

Dijous 15 d'abril de 2010

Sala d'actes de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat Autònoma de Barcelona (Bellaterra)

11.30 h Conferència inaugural:

Rafael Benítez Sánchez-Blanco (Universitat de València): "¿Por qué se expulsó a los moriscos?"

Museu d'Història de Catalunya (Barcelona)

16.00 h Acte d'inauguració a càrrec de la degana de la Facultat de Filosofia i Lletres de la UAB, el director del Museu d'Història de Catalunya, el director general de l'EMed, l'alcalde d'Ascó i l'alcalde de Miravet

Primera sessió: Els moriscos catalans a la Corona d'Aragó

16.30 h Manuel Ardit (Universitat de València): "Els moriscos valencians: ideologia i història"

17.15 h Manuel Lomas Cortés (Universitat de València): "Los moriscos que nunca se rebelaron. Conversión, integración y expulsión de los cristianos nuevos de moro del Reino de Aragón"

18.00 h Pascual Ortega Pérez (IES Martí i Franquès, Tarragona): "Moriscos a Catalunya. Una presentació general"

18.45 h Debat

Divendres 16 d'abril de 2010

Museu d'Història de Catalunya (Barcelona)

Segona sessió: Llengua i cultura

09.30 h Louis Cardallac (Colegio de Jalisco en Guadalajara, México): "Los moriscos aragoneses desterrados al norte de África y sus lenguas"

10.15 h Pablo Yzquierdo (historiador): "Pràctiques religioses i escriptoris moriscos del Baix Segre i de la Ribera d'Ebre"

11.00 h Pausa cafè

Tercera sessió: La recepció al nord d'Àfrica

11.30 h Sakina Missoum (arquitecta i historiadora): "¿De dónde procedían los moriscos establecidos en Argel?"

12.15 h Bouthaina Bouzid: "L'urbanisme et l'architecture morisque en Tunisie. Cas des deux régions d'Al Aïya et de Testour"

13.00 h Debat de les sessions segona i tercera

Congrés Internacional IV Centenari ASCÓ i MIRAVET (Ribera d'Ebre)

Divendres, 16 d'abril de 2010

Casal Municipal d'Ascó, Rambla de Catalunya, s/n

16.00 h Recepció dels participants i assistents. Recollida de la documentació i acreditacions

17.00 h Acte d'inauguració a càrrec de l'alcalde d'Ascó, el director del MHC, el director de l'EMed, un representant de la Generalitat i el rector de la UMH

17.30 h Conferència Inaugural

Bernard Vincent (École des Hautes Études en Sciences Sociales, Paris)

18.30 h Descans - Berenar morisc

19.00 h Simposi I - Gènere i Pràctiques Morisques. Conferència Invitada - Dolores Bramon (Universitat de Barcelona)

19.45 h Simposi I - Ponència 1 - La Dona Morisca

Raja Yassine Bahri (Université La Manouba, Tunis): "La Identidad cultural, social y religiosa de la mujer morisca y su impacto sobre la mujer tunecina"

20.15 h Simposi I - Ponència 2 - Pràctiques Morisques

Yvette Cardallac-Hermosilla (Institut d'Études Ibériques - Université Bordeaux 3): "Prácticas moriscas, religiosas, tradicionales y mágicas"

21.00 h Inauguració de l'Exposició bibliogràfica "La Moriscologia" (Lloc: antic Hospital)

Dissabte, 17 d'abril de 2010

10.00 h Simposi II - Cristianització, Racisme i Exclusió. Conferència Invitada - Josep M. Perceval Verde (Universitat Autònoma de Barcelona): "Realitat i invenció del 'problema' morisc"

10.45 h Simposi II - Ponència 1 - Racisme i Exclusió

Christiane Stallertz (Universitat Catòlica de Lovaina / Universitat d'Anvers - Bèlgica): "¿Reconquista, pacificación o transpoblación? Prácticas de ingeniería étnica en la España Moderna (1492-1614)"

11.15 h Simposi II - Ponència 2 - Cristianització i Exclusió

Youssef el Alaoui (Universitat de Rouen - ERIAC): "Cómo borrar la memoria de los moriscos. Política de evangelización y asimilación (1501-1608)"

- 11.45 h** Descans - Banorzar morisc
- 12.15 h** Visita guiada per la 'vila cosa 'o 'de dintre', a càrrec de Jordi Ferris Batiste (EsEM-UMH d'Elx). Inauguració de l'exposició "La Casa Morisca".
- 17.00h** Simposi III - Expulsió i expulsats - Conferència invitada
Joan F. Miró Casterà (Institut d'Estudis Catalans): "A quatre segles de la tragèdia: Un intent de reflexió"
- 17.45 h** Simposi III - Ponència 1 - Expulsió i expulsats
Pascual Ortega Pérez (IES Martí i Franquès, Tarragona): "Els moriscos de la comanda de Miravet"
- 18.15 h** Berenar morisc
- 18.45 h** Simposi III - Ponència 2 - Expulsió i Expulsats
Josep Serrano i Daura (UIC): "Els moriscos de la comanda d'Ascó"
- 19.15 h** Simposi III - Ponència 3 - Expulsió i Expulsats
Abdel-hakim Slama (Institut National du Patrimoine, Tunis): "Aproximación al estudio de los moriscos catalanes en la regencia de Túnez: el caso del pueblo de Grich el Oual"
- 22.30 h** Capella de Ministrers: Concert-presentació de "Moresca. Romances y cantigas entre moros y cristianos" (Veure programa de mà)

Diumenge 18 d'abril 2010

Castell de Miravet

- 10.30 h** Recepció a Miravet
- 11.00 h** Conferència de Clausura - Capella del Castell de Miravet
Luis Bernabé Pons (Universitat d'Alacant): "Quinientos años de atamorisco. Balance (provisional) de un aniversario"
- 12.00 h** Clausura del Congrés a càrrec de l'alcalde de Miravet i del director del Museu d'Història de Catalunya
- 12.30 h** Visita al Castell i al Poble Vell
- 14.00 h** Dinar de Comiat

Informació d'utilitat

HOTELS

LA FATANELLA

La Casa Ecològica

Cami Mare de Déu del Carme, s/n.

Tel. 977 413 605. www.lacasadecologica.com

FLIX

Hotel Nou Casino. C. Doctor Stroof, 1.

Tel. 977 412 057

MÒRA D'ERRE

Hostal La Creu. Av. de les Comarques Catalanes, 75.

Tel. 977 400 707. C/e: info@hostallacreu.com.

Web: www.hostallacreu.com

HOSTALS I PENSIONS

MÒRA LA NOVA

Fonda Barcelona. C. Major, 51. Tel. 977 400 336

Mas Subirats. Ctra. Nova de Garcia, s/n.

Tel. 977 402 854

Hostal Font d'encina. C/ Major, 114.

Tel. 977 400 033

Alberg Juvenil Mas de la Coiba.

Rotonda Eix de l'Elre. N-420. Tel. 977 400 561

www.tujuca.com/AlbergJuvenilberg_41.htm

masdelacoiba@yahoo.es

VENERIE

Hostal Sant Miquel. C. Sant Miquel, 48.

Tel. 977 405 811. www.ljrm.cat

TIVISSA

Hostal Piscina. Pg. de Sant Isidre, s/n.

Tel. 977 417 617

Alberg Tivissa. C. Foig, 3. Tel. 977 417 316

FLIX

Fonda Castro. Pl. Espanya, 5. Tel. 977 410 202

EIRA-ROJA D'ERRE

Fonda Hisenda Pepito. C. Eros, 41. Tel. 977 416 001

CASES DE PAGESI CASES RURALS

MÒRA LA NOVA

Casa de pagès Mas Molló. Tel. 977 400 766

GINSTAR

Ca Garricó. C/ Creu, 24.

Tel. 977 401 909/ 657 609 002

LA PALMA D'ERRE

Ca l'Ànima. C. Major, 21.

Tel. 977 819 704/ 977 819 121

MIRAVET

Cal Pigat. C. Major, 20. Tel. 977 407 015

Mas La Torre. C. Creu, 2. Tel. 977 407 123.

20 places. 7 habitacions

EIRA-ROJA D'ERRE

Cal Castell. Cal Castell, 14. Tel. 977 416 241

TRANSPORTS

TREN

Berè

BARCELONA ASCÓ

3.47 h

12.47 h

15.46 h

17.17 h

ASCÓ BARCELONA

3.15 h

14.03 h

17.03 h

19.13 h

Tel. 902 240 202

www.renfe.es

AUTOMÒS

Hife

TORTOSA ASCÓ

7.15 h

17.00 h

ASCÓ-TORTOSA

12.40 h

14.40 h

ILLEDA-ASCÓ

11.15 h

13.45 h

ASCÓ-ILLEDA

3.30 h

14.23 h

Tel. 902 119 814

www.hife.es